

فرهینگان

بازندیک شدن در روز **جمعه ۱۵ تیرماه**، **تبلیغات دو** **کاندیدای دور دوم انتخابات ریاست جمهوری هر روز حساس تر از قبل می‌شود.** در این میان، برخی اظهارات **کاندیداها** یا **نمایندگان آنها** به **سرعت جنجال برانگیز شده** و **سوال‌های زیادی برای مردم و کارشناسان ایجاد می‌کند.** یکی از این **موضوعات حساس**، **مساله پاسخ سیاستی هر دو کاندیدا** به **مساله ۱- ناترازی حوزه انرژی و ۲- بی‌عدالتی دربرخورداری درمصرف است.** این **موضوع موجب شده دو کاندیدا** **مباحثی** را در این **حوزه مطرح کنند** که **انتهای این مباحث چیزی جز شوک درمانی نیست.** **اتفاقی که در آبان ماه ۱۳۹۸** بدون در نظر گرفتن **تبعات اجتماعی و امنیتی آن انجام شد و خسارت جانی، مالی و امنیتی گسترده‌ای بر جای گذاشت.** **نگاهی به اظهارات دو کاندیدا** **درخصوص حوزه انرژی نشان می‌دهد هر دو کاندیدا** **اگرچه دیدگاه نهایی خود را به طور شفاف بیان نمی‌کنند، اما آنچه از مباحث و اظهارات پراکنده آنها برداشت می‌شود این است که ما باید با شوک درمانی به مساله انرژی پاسخ دهیم.** این **درحالی است که به اعتقاد کارشناسان**، **مساله انرژی در ایران به یک امر پیچیده اقتصادی-اجتماعی تبدیل شده و حل آن نیازمند اتخاذ یک بسته سیاستی و اصلاح تدریجی قیمت هاست.** به عبارتی، **صرف سپردن قیمت انرژی به بازار یا آزادسازی یکباره آن همچون آبان ۹۸، تجربه‌ای است که طی نیم قرن اخیر به جز خسارت، عایدی دیگری برای کشور نداشته است، درحالی که اصلاحات تدریجی قیمت به همراه اصلاحات غیرقیمتی اثرگذار بر مصرف، راهکار کم‌هزینه‌تر یا آثار مثبت بلندمدت‌تری است.**

طرح وان و افزایش قیمت!

سعید جلیلی در برنامه‌های انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۰ گفت: «ما برای حوزه معیشت چندین برنامه اساسی داریم که محوریت مردم به حداقل برسد. یکی از این برنامه‌ها این است که باید حق مردم را از سهم‌شان در مصرف انرژی به آنها دهیم که این کار را در طرحی تحت عنوان «وان» تعریف کردیم که به مردم این حق داده شود.» جلیلی در دور اول مناظره‌های انتخاباتی امسال نیز گفت: «بحث این است که دولت باید بتواند هر آنچه از منابع در دست دارد را

دوگانه‌های اقتصاددانی

درگفت وگو با «فرهیختگان» مطرح شد

پیشنهادهای ۱۵اقتصاددان برای مناظره‌های جلیلی–پزشکیان

دور اول مناظرات میان کاندیداهای ریاست جمهوری برای راهیابی به پاستور در حالی به پایان رسید که نتیجه آن برگزاری مجدد انتخابات و ازرگرگیری مناظرات میان مسعود پزشکیان کاندیدای حزب اصلاحات و سعید جلیلی کاندیدای جبهه انقلاب بود.
حالا قرار است این دوتل در حالی برگزار شود که علاوه بر مردم، کارشناسان اقتصاد هم نسبت به برنامه دقیق و روشن و رویکرد صریح اقتصادی و همچنین منظومه فکری اقتصادی کاندیداها اطلاعات کمتری دارند.
عملا کاندیداها موفق نشده‌اند در جمعا ۱۶ ساعت زمانی که روی آنتن زنده صداوسیما بودند، برنامه اقتصادی خود را به زبان ساده و روشن ارائه دهند.
کارشناسان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درخواست کردند کاندیداهای ریاست جمهوری مشخصا بگویند می‌خواهند چه کار کنند؟
قرار است چه سیاست‌هایی را در حوزه سیاست‌های پولی، مالی و صنعتی دنبال کنند؟
در کوتاه‌مدت، یعنی تا پایان سال چه اقداماتی را ای بهبود اقتصاد در دست‌ورکار خود دارند؟
یکی از کارشناسان پیشنهاد کرد در مناظرات دور دوم یکی از جلسات با کاندیداها و سه جلسه دیگر با معاون‌های اقتصادی، سیاسی و فرهنگی برگزار شود تا بتوان به شاکله اصلی برنامه‌های آنها پی برد.
«فرهیختگان» در همین خصوص با سعید لیلزار اقتصاددان، وحید شفاقی شهری اقتصاددان، مجید شاکری پژوهشگر مالیه حکمرانی، علی ملک‌زاده پژوهشگر اقتصادی و شایان فخاری کارشناس حوزه رسانه گفت‌وگو کرده است.

کاندیداها صریح حرف بزنند

سعید لیلزار، اقتصاددان در گفت‌وگو با «فرهیختگان» پیرامون برگزاری دور دوم مناظره‌های کاندیداهای ریاست جمهوری دولت چهاردهم اظهار داشت: «کاندیداهای محترم ریاست جمهوری باید روشن‌تر و صریح‌تر بگویند می‌خواهند چه کار کنند؟ به خصوص باید مشخصا بگویند برنامه کوتاه‌مدت آنها از شهریورماه که وارد ساختمان ریاست جمهوری می‌شوند و قدرت را به دست می‌گیرند، تا هفت ماه بعد که پایان سال است، چیست؟
نتایج دور اول انتخابات نشان داد ۶۰ درصد عدم مشارکت داشتیم، اگر ما فرض کنیم حتی نیمی از ۴۰ میلیون نفری که در انتخابات شرکت نکردند، هیچ‌گاه شرکت نمی‌کردند، ما ۲۰ میلیون غایب در انتخابات داریم. این عدد قابل توجه است و علامت روشنی برای نظام جمهوری اسلامی و کاندیداهاست.
مرحوم رئیسی کارهای مهمی در زمینه بهبود عملکرد اقتصاد ایران انجام داد. دو عامل اصلی در موفقیت نسبی مرحوم رئیسی نقش داشت؛ جنگ اوکراین و یک‌دست شدن قدرت، تمام نیروهایی که در داخل حاکمیت در دولت روحانی کم‌کاری می‌کردند در دولت سیزدهم به عامل هل دهنده تبدیل شدند. مثلا در زمینه تسهیل فضای کسب‌وکار که مرحوم رئیسی بر آن تاکید داشت و توانست در مدت کوتاهی بسیاری از موارد و موانع را حذف کند، بدون همکاری حاکمیت غیرمحمک بود. حذف گزوه‌ای علوم پیشسینه از گرفتن انواع مجوزها از جمله مجوز واردات و صادرات یا مجوز مدرعاریی جزء موانع بزرگ تسهیل فضای کسب‌وکار بود.
این امور بدون همکاری نیروی انتظامی غیرممکن بود؛ نماینده این نهاد در دوره‌های قبلی حتی در جلسات در دولت دوازدهم شرکت نمی‌کرد.
در نتیجه رئیس‌جمهور دولت سیزدهم موفقیت نسبی در اقتصاد کلان به دست آورد و بسیاری از شاخص‌ها به جز یک شاخص با سرعت کم یا زیاد روند بهبود را در پیش گرفتند؛ آن شاخص معیشت مردم بود.»

لیلزار تکمیل کرد: «به نظر من حضور مرتضوی در وزارت کار و امور اجتماعی اجازه نداد مرحوم رئیسی موفق شود و طعم رشد اقتصادی را به حدود ۲۰ میلیون شاغل و بازنشسته و مستمری‌گیران ایران رایچشاند.
در دو سال گذشته ۵۰ درصد از قدرت خرید افراد به واسطه مابه‌التفاوت افزایش حقوق بانرخ تورم از دست رفته است. من معتقدم رئیس‌جمهور محترم باید یک کار جدی و فوری در حوزه اقتصاد انجام دهد و در حوزه مسائل فرهنگی و اجتماعی هماهنگ با ارکان حاکمیت یک حرکت سمبلیک بزرگ انجام شود. این اقدام سمبلیک می‌تواند پس گرفتن لایحه عفاف و حجاب باشد. این لایح و قوانین تأثیری در گسترش عفاف و حجاب ندارد. عفاف

با داغ شدن فضای انتخابات در مرحله دوم موضوع قیمت بنزین دوباره خبرساز شد

وعده شوک‌درمانی آرام!

با عدالت بین مردم بر تقسیم کند. مناسبات فعلی پرداخت یارانه ایراد دارد که ما

طرح‌هایی برای اصلاح آن نوشتیم، به این نیز توجه کردیم که انرژی چطور به مردم تعلق بگیرد تا عدالت رعایت شود و به همه افراد یکسان یارانه انرژی تعلق بگیرد. وی در گفت‌وگویی با عنوان برنامه روایت «معیشت» نیز درخصوص طرح وان، ویژگی‌های این طرح را این‌گونه بیان می‌دارد: «چرا باید در کشوری که منابع انرژی دارد آحاد جامعه از حق شان محروم باشند؟ چرا فردی به خاطر اینکه خود رو ندارد از سهم انرژی برخوردار نباشد و کسی که استخر خانگی دارد یا آنکه دارای چند خودرو است، از این منابع سهم چند برابری دریافت کند؟ باید هر ایرانی سهم برابر با دیگری داشته باشد و اگر نمی‌خواهد استفاده کند، معادل آن را دریافت کند. دولت باید برنامه‌هایی را دنبال کند که اولاً عدالت را افزایش دهد، ثانيا اصلاح الگوی مصرف را در پی داشته باشد و ثالثا موجب بهبود معیشت خانوارها شود. باید مردم احساس کنند که از اجزای طرح‌های مربوطه نه تنها ضربه نمی‌کنند، بلکه منتفع می‌شوند. طرح مدنظر ما به طور خلاصه این بود که ما در کشور میزان مشخصی مصرف حامل‌های انرژی داریم شامل گاز، برق، بنزین، گازوئیل و… این میزان را تقسیم بر جمعیت کشور می‌کنیم که یک واحد انرژی یا به اختصار وان که شامل سیدی از حامل‌های انرژی است به دست می‌آید.» وی ادامه داد: «حق برخورداری از این واحد انرژی را به صورت برابر به افراد جامعه داده و مدیریت مصرف را در اختیار مردم قرار می‌دهیم. مردم می‌توانند مصرف کنند. یا به افرادی که مصرف بیشتری دارند، بفروشند. این می‌شود هم توزیع عادلانه، هم اصلاح الگوی مصرف و هم دولت برخلاف طرح‌های مشابه، پولی از جیب خودش نمی‌داند. اختیار دادن به مردم بالاترین مصادق احترام به مردم است.» وی درخصوص قیمت و سازوکار فروش وان می‌گوید: «با این کار نه خلق پولی می‌شود نه دولت از طرف مردم این فروش را انجام می‌دهد که مثل الان با وجود افزایش قیمت‌ها همچنان یارانه نقدی پرداختی ثابت بماند»

یکی از نکات قابل‌تامل و محل ابهام در طرح وان جلیلی این است که در این طرح تکلیف قیمت مشخص نیست، به عبارتی درحالی که در طرح‌های شبیه به طرح وان که از سوی کمیسیون انرژی مجلس و از سوی اقتصاددانان دانشگاه شریف ارائه شده، هر دو بر واقعی شدن قیمت انرژی و حذف یارانه پنهان تاکید کرده‌اند، این درحالی است در طرح سعید جلیلی علاوه بر آنکه بر آزادی عمل مردم در فروش وان تاکید شده، در همین حال گفته شد با این کار

نه خلق پولی می‌شود نه مثل شرایط فعلی با وجود افزایش قیمت‌ها، یارانه نقدی پرداختی ثابت خواهد ماند.

درواقع ابهام اصلی طرح وان در اینجاست که سازوکار طرح‌های مشابه وان جلیلی بر چند اصل استوار هستند؛ ۱- توزیع عادلانه یارانه انرژی، ۲- کشف قیمت در بازار، ۳- اعطای حق انتخاب به مردم و ۴- مصرف بهینه.

این درحالی است که در طرح وان جلیلی از طرفی گفته می‌شود قیمت حامل انرژی در وان، قیمت مصوب دولت خواهد بود. از سویی گفته می‌شود با این کار پولی خلق نخواهد شد و در نهایت گفته می‌شود یارانه مردم (عایدی مردم از طرح وان) با افزایش تورم، تعدیل خواهد یافت و ثابت نخواهند ماند. به عبارتی این طرح در کنار اینکه مساله توزیع برابر را حل می‌کند اما سازوکارش در مقابل چالش کسری بودجه و ناترازی مشخص نیست. هم طرفدار کاهش ناترازی است، هم طرفدار افزایش سهم بری مردم بدون تشدید کسری بودجه دولت بوده و هم بر عدالت در برخورداری تاکید می‌کند. اینها همه مواردی هستند که دولت را مجبور به افزایش قیمت انرژی خواهد کرد؛ چراکه لازمه برخورداری مردم از انرژی بدون تشدید کسری بودجه دولت و تشدید ناترازی، تعدیل قیمت انرژی است. در نهایت اینکه شکاله اصلی طرح وان که به طور هم‌زمان از سوی اقتصاد دانان دانشگاه شریف و کمیسیون انرژی مجلس نیز مطرح شده، افزایش یکباره و شوک‌درمانی در قیمت است، درحالی‌که طرح وان جلیلی در این موضوع ساکت بوده است.

گره‌کور نسخه ۲۰ یا ۵۰ تومانی پزشکیان

مسعود پزشکیان، در حوزه انرژی اظهارات متناقضی دارد. نسخه پزشکیان افزایش قیمت بنزین، گازوئیل، برق و حذف یارانه بر مصرف است، یعنی ادامه سیاست تعدیل ساختاری. وی سال ۱۳۹۸ گفت «اعتقاد من این است که قیمت بنزین واقعی شود، اما برای اینکه افزایش مردم آسیب ببینند، به هر فرد سهم مثلا ۲۰ لیتر ۲۰ هزار تومانی بدهیم.» او می‌گوید که بنزین را باید به قیمت بازار آزاد یعنی ۲۰ هزار تومان و به صورت سهمیه‌بندی شده دهیم تا در صورت عدم مصرف، شهروند بتواند در بازار آزاد بفروشد. اگر یک فرد روستایی ماهی ۴۰ لیتر بنزین داشته باشد، می‌تواند بنزینش را به قیمت ۲۰ هزار تومان و مجموعا ۴۰۰ هزار تومان بفروشد و اگر خانواد‌های پنج نفره داشته باشد ماهانه یک میلیون و ۲۰۰ هزار تومان دارد.» پزشکیان ۲۷ خرداد ۱۴۰۲ در اظهارات متناقض با اظهارات قبلی خود می‌گوید:

«اینکه گفته می‌شود موافق بنزین ۲۰ هزار تومانی هستم غلط است.» اما جدیدترین اظهارنظرهای پزشکیان و ستادش مربوط به اظهارات علی عبدالعلی‌زاده، رئیس ستاد انتخاباتی وی است. عبدالعلی‌زاده در پاسخ به سؤالی مبنی بر اینکه پزشکیان در مناظرات و میزگردهایی که داشتند مطرح کردند من کارشناس نیستم و نکته بسیار مثبتی بود، اما اینکه ایشان کارشناس نیستند و اگر کارشناسان نظر بدهند که بنزین بشود ۵۰ هزار تومان آیا ایشان قبول می‌کنند و پشت این عمل خودشان می‌مانند یا خیر، گفت: «سوال بسیار خوبی است و دولت برای افزایش قیمت باید با مردم گفت‌وگو کند.»

وی ادامه داد: «دولت اگر دولت تعاملی باشد به همین کارشناسان که می‌گوید بنزین باید ۵۰ هزار تومان شود، به مدت سه شب هر شب یک موافق و یک مخالف به تلویزیون بیایند و بنشینند و درباره گران شدن حامل‌های انرژی صحبت کنند، مردم حرف‌ها را می‌شنوند که چرا گران شود بعد بگویند چگونه گران کنیم. حالا که مردم پذیرفتند و دیدند که چاره‌ای نیست و باید گران شود، بگویند دو مطلب باید در اینجا وجود داشته باشد، نخست اینکه چگونه گران کنیم؟ آیا این ۵۰ هزار تومان یکبار گران شود یا اینکه طی یک سال یا دو سال گران کنیم؛ طبق این برنامه به اینجا برسانیم.» رئیس ستاد انتخاباتی پزشکیان در ادامه تصریح کرد: «موضوع بعد اینکه پول افزایش قیمت بنزین را کجا می‌خواهیم ببریم. این گران شدن چه فشاری به اقشار متوسط و ضعیف خواهد آورد و برنامه جبرانی ما چیست. اگر اینها را کنار هم ردیف کنیم مردم به راحتی می‌آیند و می‌پذیرند و کمک می‌کنند.»

اماد ر سمت دیگر حمیده زریآبادی، سخنگوی ستاد انتخاباتی مسعود پزشکیان به صحبت‌های علی عبدالعلی‌زاده، درباره گرانی بنزین واکنش نشان داد و گفت «اراده و تلاش دولت پزشکیان در راستای کاهش تورم و افزایش ارزش پول ملی است و هیچ تصمیمی برای افزایش قیمت اقشار متوسط و بنزین ندارد.» در مجموع به دلیل گردهمایی کارشناسان و سیاست‌وین با تفکرات مختلف و بعضا متناقض در ستاد پزشکیان و مهم‌تر از آن، عدم اشراف حداقلی شخص پزشکیان بر کلیات مباحث اقتصادی، در صورت پیروزی احتمالی ایشان در انتخابات آتی، رفت و برگشت‌ها (تصمیم و بازگشت از تصمیم) در حوزه‌های مختلف از جمله در حوزه‌های حساس همچون حامل‌های انرژی و بنزین به شدت می‌تواند برای کشور خطرساز باشد.

فخاری تکمیل کرد: یک فضای دیگر، فضای محتواست.

یعنی چه کسی چه چیزی بگوید، چه سولاتی مطرح شود، چگونه پاسخ داده شود، چقدر زمان اختصاص داده شود، پخش نمودار ممکن باشد یا خیر و مواردی از این دست. در مناظرات امسال شاهد بودیم دست‌کم به لحاظ فرم، قوم خوبی نداشت.

دکور مناظرات تیره‌وتار بود. در مناظرات اولیه کاندیداها روی مبل نشسته بودند که به ارائه یک تصویر بسته از آنها منجر شد. این مشکل در ادامه برگزار روند مناظرات حل شد. یکی دیگر از نقاط ضعف مناظرات این بود که کاندیداها نشسته بودند. اگر مثل مناظره‌های سال ۹۶ کاندیداها پشت تریبون قرار می‌گرفتند و به سولات پاسخ می‌دادند، حس بهتری را به مخاطب منتقل می‌کرد. از سوی دیگر اگر قرار است در مناظره‌ها قرعه‌کشی انجام شود، طبیعی است که به هیجان برنامه اضافه می‌کند و امکان سنجش در لحظه کاندیدارا فراهم می‌کند و سبب می‌شود مناظره از حالت کسل‌کننده بودن خارج شود. در مناظر پنج‌روزه بهتری شاهد بودیم؛ سولات بهتری پرسیده می‌شد و به چالشی شدن مناظره کمک کرد. اگر کاندیداها می‌توانستند دوبه دو صحبت کنند، بهتر بود. اینکه کارشناسان هر کاندیدادر کنار آنها حضور داشتند خوب بود و سبب شکل‌گیری دیالوگ می‌شد.»

فخاری تکمیل کرد: یک فضای دیگر، فضای محتواست.

یعنی چه کسی چه چیزی بگوید، چه سولاتی مطرح شود، چگونه پاسخ داده شود، چقدر زمان اختصاص داده شود، پخش نمودار ممکن باشد یا خیر و مواردی از این دست. در مناظرات امسال شاهد بودیم دست‌کم به لحاظ فرم، قوم خوبی نداشت.

دکور مناظرات تیره‌وتار بود. در مناظرات اولیه کاندیداها روی مبل نشسته بودند که به ارائه یک تصویر بسته از آنها منجر شد. این مشکل در ادامه برگزار روند مناظرات حل شد. یکی دیگر از نقاط ضعف مناظرات این بود که کاندیداها نشسته بودند.

اگر مثل مناظره‌های سال ۹۶ کاندیداها پشت تریبون قرار می‌گرفتند و به سولات پاسخ می‌دادند، حس بهتری را به مخاطب منتقل می‌کرد. از سوی دیگر اگر قرار است در مناظره‌ها قرعه‌کشی انجام شود، طبیعی است که به هیجان برنامه اضافه می‌کند و امکان سنجش در لحظه کاندیدارا فراهم می‌کند و سبب می‌شود مناظره از حالت کسل‌کننده بودن خارج شود.

سولات بهتری پرسیده می‌شد و به چالشی شدن مناظره کمک کرد. اگر کاندیداها می‌توانستند دوبه دو صحبت کنند، بهتر بود. اینکه کارشناسان هر کاندیدادر کنار آنها حضور داشتند خوب بود و سبب شکل‌گیری دیالوگ می‌شد.»

یک پله بالاتر؛ حضور کارشناسان اقتصادی در کنار کاندیداها

علی ملک‌زاده در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره دور اول مناظرات انتخابات ۱۴۰۳ پیشنهاد کرد مناظرات دوبه دو و به صورت بخش‌بند هم به صورت میزگردهای تخصصی به همراه کارشناسان آنها برگزار شود تا عیار هر یک از نامزدها مبتنی بر آمار، اعداد، اسناد و برنامه مورد ارزیابی قرار گیرد. برای آنکه انحرافات در مناظرات ایجادنشده می‌بایست مجری دست‌اندرکاران برنامه‌ها قاطعانه و مساله‌محور عمل کنند. سولات نیز باید به صورت جزئی‌تر و تخصصی‌تر مطرح شود. بیان مسائل خاص اعم از یارانه انرژی، حقوق، دستمزد… و به مردم در قضاوت کمک خواهد کرد.

انتقاد به دولت روحانی اجتناب‌ناپذیر است

ملک‌زاده در ادامه در رابطه با تغییر جهت مناظرات به سمت نقد دولت حسن روحانی اشاره کرد: «به هر صورت پیشروی به این صورت اجتناب‌ناپذیر است، کما اینکه حتی با وجود شهادت آقای رئیسی نقدها به دولت و حق هم به صورت غیرمستقیم برقرار بود. اما به هر صورت این روند به جهت ارائه برنامه کاندیداها اجتناب‌ناپذیر سه نظر می‌آید. در حالت کلی سه رویکرد در این شرایط وجود دارد؛ رویکرد اول این است که برنامه هر کاندید ارائه شود؛ رویکرد دوم نقد برنامه‌های رقیب یا نمایان کردن این مساله که برنامه‌ای از سمت رقیب وجود ندارد. رویکرد سوم نیز نقد وضعیت موجود و آسیب‌شناسی و مهم‌تر از آن ارائه راهکار برای حل آنهاست.»

سوال‌های خوب؛ نقطه‌عطف مناظرات

ملک‌زاده با اشاره به لزوم شفافیت، قاطعیت و جزئی‌نگری در بیان ایده‌ها و برنامه‌های نامزدها تصریح کرد: «لازم است مناظرات دور دوم انتخابات شفاف‌تر و با دقت کافی برگزار و در طی آن مسائل اساسی کشور از جمله ایده‌های حکمرانی، تحریم و یارانه انرژی بررسی شود. کاندیداها باید پذیرند که تبعات احتمالی اقدامات‌شان را می‌پذیرند؟
نقطه تخصصان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است؛ اما در نهایت نتیجه‌گیری و جمع‌بندی باید توسط رئیس‌جمهور انجام شود. همچنین لازم به ذکر است امروزه در صورت ارائه آمارهای اشتباه باید در برنامه بعدی به صورت زنده مدارک صحیح ارائه دهند و از مردم عذرخواهی کنند. باید یادآور شد پرسش‌ها نقطه عطف مناظرات است و تکرار آن در دور دوم با ذکر جزئیات ایرادی نخواهد داشت؛ خصوصا در رابطه با مساله‌ای مانند اقتصاد، معیشت و قدرت خرید مردم باید به طور خاص اشاره شود چه راهکار‌هایی وجود دارد. بحث‌های مهم دیگر مانند مدیریت منابع بودجه، ارز و رابطه آن با تولید در کشور باید با برنامه متقن ارائه شود.»

کرد: «کاندیداها به جای اینکه پیرو پیشنهاد برخی‌ها، به دنبال مناظره جنجالی باشند، باتوجه به ویژگی‌های شخصیتی هر دو نامزدهو نوع گفتار آنها، مناظره‌مابین دو نامزده به یک جلسه در حوزه عمومی سیاست‌گذاری و باطرح سولات نسبتا عمومی محدود بشود. سه جلسه مناظره نیز مابین نمایندگان دو نامزده برگزار و در طی هر یک از جلسات درباره سیاست خارجی، اقتصاد و فرهنگ صحبت شود. با توجه به اینکه ۴ روز مفید‌تاد دور رای‌گیری انتخابات ریاست جمهوری باقی مانده است، این برنامه می‌تواند ۱۱ جلسه متفاوت با کاندیداها باشد. کاندیداها در مناظرات قبلی نشان داده‌اند در مقابل سولات تخصصی لزوما یک مناظره تعیین‌کننده نخواهند داشت؛ در نتیجه بهتر است مناظره میان کاندیداها محدود شود.»

سیاست‌های پولی، مالی و صنعتی شما کجاست؟

شاکری پرداختن به چند شاخص اقتصادی را امری مهم دانست و افزود: «به طور مشخص باید درباره سیاست‌های پولی صحبت شود و هر نماینده موظف شود در مدت ۵ دقیقه سیاست پولی مدنظر خود را طی ۴ سوال آسانه ا توضیح دهد. به ویژه باید به این مورد پرداخته شود که نامزدها ریاست جمهوری چه جهت‌گیری‌رابرای نرخ بهره در دست می‌دانند، چه ایده‌ای برای اصلاح نظام بانکی دارد، چطور می‌خواهد

بند‌های نظام بانکی برنامه هفتم توسعه را اجرایی کند و مواردی از این دست. از سوی دیگر باید درباره سیاست‌های مالی به راه‌حل‌های کسری بودجه، درست یا غلط دانستن سرمایه‌گذاری دولتی و برنامه‌های حوزه مالیات، تاکید یا عدم تاکید بر پایه‌های مالیاتی و نسبت درست مالیات بر تولید یا بخش‌های داخلی پرداخته شود. همچنین در زمینه سیاست‌های صنعتی نیز استاز دیدگاه هر کاندیدا نسبت به صنایع پیشران مدنظر قرار گیرد و اینکه این فعالیت‌ها توسط بخش خصوصی انجام شود یا دولتی یا ترکیبی از آنها. همچنین مسکن و… هم مطرح شود.»

شاکری پیرامون برنامه اقتصادی کاندیداها تکمیل کرد: «مسعود پزشکیان برنامه‌ای ندارد و به چند کلیه‌واژه مثل برنامه هفتم توسعه و سیاست‌های کلی نظام اشاره کرده که هیچ‌کدام قابلیت اجرایی ندارند. هرکسی که یکبار برنامه هفتم را خوانده باشد می‌داند، معرفی برنامه هفتم توسعه به عنوان برنامه دولت تا چه حد با واقعیت معیار است. به همین جهت من پیشنهاد می‌کنم مناظره‌ها عاونان نمایندگان را می‌دهم که شاید از فحوازی کلمات آنها بتوان به برنامه‌های پی برد. برنامه‌های سعید جلیلی نیز جزئی اما غیرکلان است. به این معنا که برنامه‌های بخشی متعدد در حوزه‌های مختلف دیده می‌شود، بدون اینکه هیچ روایت کلی برای آن وجود داشته باشد.»

چند پیشنهاد از جنس فرم و محتوا

شایان فخاری، کارشناس حوزه رسانه در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره شکل کلی برگزاری مناظرات از منظر رسانه مطرح کرد: «با توجه به اینکه انتظار برگزاری انتخابات را ندااشتیم و عملا با یک انتخابات ناخوسته مواجه شدیم، در این موقعیت طبیعی است سولات کاندیداها فرصت کافی برای جمع‌آوری چند برنامه و تحقیق و پژوهش نداشته باشند. در این شرایط، فضای رقابت بسیار احساسی می‌شود. به این معنا که احساسات افراد بر منطق آنها غلبه می‌کند. کاندیداها و مشاوران آنها از این موضوع خبر دارند و می‌دانند هر کاندیدایکه بتواند روی فضای احساسی مردم کار کند، می‌تواند برنده انتخابات باشد. از طرف دیگر در فضای کشور نیازمند مشارکت سیاسی برای حفظ اقتدار کشور هستیم. باید به فکر سازوکاری بود که بتوان مشارکت را افزایش داد و همچنین مردم را به سمت اتخاذ تصمیم عقلانی هدایت کرد. در قالب کلی کار باید ایجاد هیجان و نشاط را سرلوحه برگزار مناظره‌ها قرار داد. مردم نباید از انتخابات ناخوسته مواجه شدیم، در این کسل شوند و احساس کنند هیچ‌کدام صحبت خاصی نکرده‌اند. صداوسیما باید در دو ساخت فرم و محتوا به برگزاری مناظره‌ها دقت کند. از جنبش صندلی، نوع نورپردازی، دکور، حرکت کردن یا ساکن بودن صندلی، وجود یا عدم وجود میز، نوع پذیرایی، موسیقی فضای مناظره‌ها، ساعت برگزاری، مدت زمان ایستادن یا نشستن کاندیداها و… عناصری هستند که فرم می‌سازند. برای مثال در مناظرات آمریکا، کاندیداها ایستاده صحبت می‌کنند.»